

ДЖЕРЕЛА ТА ПРИМІТКИ

- ¹ *Ленін В.І.* Повн. збір. тв. — Т. 31. — С. 341.
- ² КПРС в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК. Т. 2. К., 1979. — С. 75.
- ³ Бюллетени V Всеукраїнської конференції КП(б)У. — Харьков, 1920, № 4. — С. 9.
- ⁴ Історія Радянської Конституції в декретах і постановах радянського уряду. 1917—1936. — К., 1937. — С. 34.
- ⁵ Нариси історії Комуністичної партії України. — К., 1977. — С. 219.
- ⁶ Українська Центральна Рада. Документи і матеріали у двох томах. Т. 1, К., 1996. — С. 458.
- ⁷ 1917 год на Киевщине. Хроника событий. — К., 1928. — С. 534.
- ⁸ Большевистские организации Украины в период установления и укрепления Советской власти (ноябрь 1917 — апрель 1918 гг.). Сборник документов и материалов. — К., 1962. — С. 419.
- ⁹ Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК. — К., 1976. — Т. 1. — С. 20.
- ¹⁰ *Ленін В.І.* Повне збір. тв. — Т. 37. — С. 224.
- ¹¹ КПРС в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК. — К., 1979. Т. 2. — С. 45.
- ¹² *Затонський В.* Из спогадів про українську революцію // Літопис революції. — 1930, № 5. — С. 172.
- ¹³ Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі — ЦДАВО України). Ф. 2. — Оп. 1. — Спр. 15. — Арк. 81.
- ¹⁴ Там само. — Спр. 54. — Арк. 21.
- ¹⁵ Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі — ЦДАГО України). Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 1. — Арк. 4.
- ¹⁶ Російський державний архів соціально-політичної історії (далі — РДАСПІ). Ф. 17. — Оп. 3. — Спр. 3. — Арк. 1.
- ¹⁷ Там само. — Спр. 9. — Арк. 1.
- ¹⁸ *Волковинський В.М., Кульчицький С.В.* Християн Раковський. Політичний портрет. — К., 1990. — С. 187.
- ¹⁹ *Кульчицький С.* Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919—1928). — К., 1996. — С. 77.
- ²⁰ *В.І.Ленін.* Неизвестные документы. 1891—1922. — М., 1999. — С. 306.
- ²¹ Там само. — С. 307.

- ²² *Ленін В. І.* Повне збір. тв. — Т. 40. — С. 19.
- ²³ Там само. — С. 40.
- ²⁴ Там само. — С. 41.
- ²⁵ Там само. — С. 44.
- ²⁶ *Кульчицький Станіслав.* Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919—1928). — С. 79.
- ²⁷ Там само.
- ²⁸ Там само. — С. 79—80.
- ²⁹ Там само. — С. 80.
- ³⁰ Там само. — С. 82.
- ³¹ Національні процеси в Україні. Історія і сучасність. Документи і матеріали. Частина 2. — К., 1997. — С. 40.
- ³² *Чирко В. А.* Коммунистическая партия — организатор братского сотрудничества народов Украины и России в 1917—1922 гг. — М., 1967. — С. 178.
- ³³ Четверта конференція Комуністичної партії (більшовиків) України. 17—23 березня 1920 р. Стенограма. — К., 2003. — С. 447.
- ³⁴ Там само. — С. 447—448.
- ³⁵ Історія Радянської Конституції в декретах і постановах Радянського уряду. — С. 132—133.
- ³⁶ *Бабій Б. М.* Союз РСР і роль України в його утворенні. — К., 1972. — С. 100.
- ³⁷ Історія Радянської Конституції в декретах і постановах Радянського уряду. — С. 152—153.
- ³⁸ Нариси з історії дипломатії України. — К., 2001. — С. 439.
- ³⁹ Там само. — С. 442.
- ⁴⁰ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 14. — Арк. 93.
- ⁴¹ Там само. — Спр. 29. — Арк. 66.
- ⁴² Там само. — Арк. 77.
- ⁴³ Десятый съезд РКП(б). 8—16 марта 1921 г. Стенографический отчет. — М., 1921. — С. 101.
- ⁴⁴ Там само. — С. 111.
- ⁴⁵ *Чирко В. А.* Зазнач. праця. — С. 230.
- ⁴⁶ ЦДАГО України. Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 59. — Арк. 21.
- ⁴⁷ Вісті ВУЦВК. — 1923, 7 квітня.
- ⁴⁸ *Ленін В. І.* Повне збір. тв. — Т. 45. — С. 99.
- ⁴⁹ Одиннадцатый съезд РКП(б). Стенографический отчет. 27 марта — 2 апреля 1922 г. — М., 1922. — С. 64.
- ⁵⁰ РДАСП. — Ф. 17. — Оп. 14. — Спр. 874. — Арк. 34.
- ⁵¹ *Ленін В. І.* Повне збір. тв. — Т. 43. — С. 15.
- ⁵² Десятый съезд РКП(б). 8—16 марта 1921 г. Стенографический отчет. — М., 1921. — С. 150.
- ⁵³ Известия ЦК КПСС. 1989. — № 9. — С. 198—199.
- ⁵⁴ *Кульчицький Станіслав.* Комунізм в Україні: перше десятиріччя. — С. 288.
- ⁵⁵ Известия ЦК КПСС. 1989. — № 9. — С. 209.
- ⁵⁶ *Ленін В. І.* Повне збір. тв. — Т. 45. — С. 201—202.
- ⁵⁷ Національні процеси в Україні. Історія і сучасність. — Ч. 2. — С. 39.
- ⁵⁸ *Ленін В. І.* Останні листи і статті. — К., 1989. — С. 16.
- ⁵⁹ Там само. — С. 17.
- ⁶⁰ Там само. — С. 22.
- ⁶¹ *Ленін В. І.* Повне збір. тв. — Т. 35. — С. 3.
- ⁶² Історія Радянської Конституції в декретах і постановах Радянського уряду. — С. 114.
- ⁶³ *Ленін В. І.* Неизвестные документы. 1891—1922. — С. 373.

- ⁶⁴ Там само. — С. 360, 373, 376, 391 та ін.
- ⁶⁵ *Ленін В.І.* Повне збір. тв. — Т. 42. — С. 166.
- ⁶⁶ КПРС в резолюціях... Т. 2. — С. 251.
- ⁶⁷ Десятый съезд РКП(б). 8—18 марта 1921 г. Стенографический отчет. — М., 1921. — С. 252—253.
- ⁶⁸ Комуністична партія України в резолюціях... — Т. 1. — С. 138.
- ⁶⁹ Там само. — С. 139.
- ⁷⁰ *Ленін В.І.* Повне збір. тв. — Т. 40. — С. 60—61.
- ⁷¹ *Кульчицький С.В.* Участь робітників України у створенні фонду соціалістичної індустріалізації. — К., 1975. — С. 15.
- ⁷² *Ленін В.І.* Повне збір. тв. — Т. 42. — С. 142.
- ⁷³ Там само. — С. 69.
- ⁷⁴ *Якубовская С.Н.* Строительство союзного советского социалистического государства. — М., 1960. — С. 108—109.
- ⁷⁵ Ленинский сборник. XXXVI. — С. 423.
- ⁷⁶ Вопросы экономического районирования СССР. — М., 1957. — С. 103.
- ⁷⁷ *Якубовская С.Н.* Знач. праця. — С. 111—112.
- ⁷⁸ КПРС в резолюціях... — Т. 2. — С. 505.
- ⁷⁹ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 60. — Арк. 15.
- ⁸⁰ *Кульчицький Станіслав.* Комунізм в Україні: перше десятиріччя. — С. 342.
- ⁸¹ *Хромов П.А.* Промисловість України перед Вітчизняною війною. — К., 1945. — С. 30.
- ⁸² *Симонов И.С.* “Крепите оборону Страны Советов” (“Военная тревога” 1927 года и ее последствия) // Отечественная история. — 1996, № 3. — С. 155—156.
- ⁸³ *Сталин Й.* Твори. — Т. 9. — С. 319.
- ⁸⁴ КПРС в резолюціях... — Т. 3. — К., 1979. — С. 447.
- ⁸⁵ XV съезд ВКП(б). Стенографический отчет. — М.—Л., 1928. — С. 874.
- ⁸⁶ Там само. — С. 47.
- ⁸⁷ Там само. — С. 886.
- ⁸⁸ Там само. — С. 839.
- ⁸⁹ Там само. — С. 991.
- ⁹⁰ Там само. — С. 905.
- ⁹¹ *Сталин И.* Сочинения. — Т. 12. — С. 274.
- ⁹² *Кульчицький С.В.* Участь робітників України у створенні фонду соціалістичної індустріалізації. — С. 142.
- ⁹³ Історія України: нове бачення. Т. 2. — К., 1996. — С. 219.
- ⁹⁴ *Кульчицький С.В.* Участь робітників України у створенні фонду соціалістичної індустріалізації. — С. 145.
- ⁹⁵ *Бакулев Г.Д.* Развитие угольной промышленности Донецкого бассейна. — М., 1955. — С. 346.
- ⁹⁶ *Кульчицький С.В.* Участь робітників в Україні у створенні фонду соціалістичної індустріалізації. — С. 146—147.
- ⁹⁷ Історія Української РСР. Том шостий. — К., 1977. — С. 204.
- ⁹⁸ *Кульчицький С.В.* Внутренние ресурсы социалистической индустриализации СССР (1926—1937). — К., 1979. — С. 226.
- ⁹⁹ Ленінський план соціалістичної індустріалізації та його здійснення на Україні. — К., 1969. — С. 152.
- ¹⁰⁰ Там само. — С. 148.
- ¹⁰¹ Нариси з історії дипломатії України. — К., 2001. — С. 423.
- ¹⁰² Там само. — С. 426.
- ¹⁰³ *Невежин В.А.* Сталинский выбор 1941 года: оборона или «лозунг наступательной войны»? // Отечественная история. — 1996, № 3. — С. 60.
- ¹⁰⁴ Голод 1921—1923 років в Україні. Збірник документів і матеріалів. — К., 1993. — С. 32.

- ¹⁰⁵ Там само. — С. 51.
- ¹⁰⁶ *Кульчицький Станіслав*. Комунізм в Україні: перше десятиріччя. — С. 201.
- ¹⁰⁷ *Кульчицький С.В.* Україна між двома війнами (1921—1939 рр.). — К., 1999. — С. 51.
- ¹⁰⁸ *Ленін В.І.* Повне збір. тв. — Т. 44. — С. 38.
- ¹⁰⁹ Там само. — Т. 43. — С. 203.
- ¹¹⁰ Там само. — С. 208.
- ¹¹¹ Там само.
- ¹¹² Там само. — Т. 42. — С. 174.
- ¹¹³ Тут і далі див. текст статті, опублікований у Повному зібранні творів В.Леніна, Т. 45. — С. 351—358.
- ¹¹⁴ *Кульчицький С.В.* Комунізм в Україні: перше десятиріччя. — С. 312.
- ¹¹⁵ КППС в резолюціях... — Т. 2. — С. 453, 456.
- ¹¹⁶ Там само. — Т. 3. — К., 1979. — С. 180.
- ¹¹⁷ Там само. — С. 185.
- ¹¹⁸ Там само. — С. 221.
- ¹¹⁹ *Кульчицький С.В.* Ціна “великого перелому”. — К., 1991. — С. 34.
- ¹²⁰ *Сталін Й.* Твори. — Т. 10. — С. 219, 223.
- ¹²¹ Там само. — Т. 11. — С. 157.
- ¹²² Політичний терор і тероризм в Україні. XIX—XX ст. Історичні нариси. — К., 2002. — С. 357.
- ¹²³ Документы свидетельствуют. Из истории деревни накануне и в ходе коллективизации 1927—1932 гг. — М., 1989. — С. 21.
- ¹²⁴ *Сталін Й.* Твори. — Т. 10. — С. 4—5.
- ¹²⁵ Там само. — Т. 11. — С. 15.
- ¹²⁶ Там само. — Т. 12. — С. 92, 93.
- ¹²⁷ Там само. — С. 88.
- ¹²⁸ Вісті ВУЦВК. — 1929, 14 липня.
- ¹²⁹ XI з’їзд КП(б)У. 5—15 червня 1930 р. Стенографічний звіт. — Харків, 1930. — С. 261—262.
- ¹³⁰ Пятнадцатый съезд ВКП(б). Декабрь 1927 г. Стенографический отчет. — М., 1961. — Ч. 2. — С. 1184.
- ¹³¹ Коллективизация сельского хозяйства. Важнейшие постановления Коммунистической партии и Советского правительства. 1927—1935. — М., 1967. — С. 196—197.
- ¹³² ЦДАВО України. — Ф. 27. — Оп. 11. — Спр. 104. — Арк. 20.
- ¹³³ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 177. — Арк. 5.
- ¹³⁴ Комуністична партія України в резолюціях... — Т. 1, К., 1976. — С. 659.
- ¹³⁵ КППС в резолюціях... — Т. 4. — С. 347.
- ¹³⁶ Пятнадцатый съезд ВКП(б). Декабрь 1927 г. Стенографический отчет. — С. 67.
- ¹³⁷ Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1927 р. — Харків, 1928. — С. 26—27.
- ¹³⁸ Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы. — Т. 2 (ноябрь 1929 — декабрь 1930). — М., 2000. — С. 126—130.
- ¹³⁹ *Кульчицький С.В.* Ціна “великого перелому”. — С. 80.
- ¹⁴⁰ Трагедия советской деревни. — С. 745—746.
- ¹⁴¹ *Кульчицький С.В.* Ціна “великого перелому”. — С. 98.
- ¹⁴² Коллективизация сельского хозяйства. Важнейшие постановления Коммунистической партии и Советского правительства. — С. 259.
- ¹⁴³ *Вылцан М.А.* Завершающий этап создания колхозного строя (1935—1937 гг.). — М., 1978. — С. 24.

- ¹⁴⁴ Украинское село на путях сплошной коллективизации. Госплан УССР. — Харків, 1930. — С. 69.
- ¹⁴⁵ Трагедия советской деревни. — Т. 2. — С. 833.
- ¹⁴⁶ *Ивницкий Н.А.* Коллективизация и раскулачивание в начале 30-х годов. По материалам Политбюро ЦК ВКП(б) и ОГПУ // Судьбы российского крестьянства. — М., 1996. — С. 268.
- ¹⁴⁷ Трагедия советской деревни. — Т. 2. — С. 270.
- ¹⁴⁸ Документы свидетельствуют. Из истории деревни накануне и в ходе коллективизации 1927—1932 гг. — М., 1989. — С. 390.
- ¹⁴⁹ Історія колективізації сільського господарства Української РСР. — Т. 2. — К., 1965. — С. 448—449.
- ¹⁵⁰ Соціалістична перебудова і розвиток сільського господарства Української РСР. — Т. 2. — К., 1965. — С. 448—449.
- ¹⁵¹ История Коммунистической партии Советского Союза. — Т. 4, кн. вторая. — М., 1971. — С. 158.
- ¹⁵² ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 364. — Арк. 61.
- ¹⁵³ Там само. — Арк. 53.
- ¹⁵⁴ Резолюції Всеукраїнських з'їздів Рад. — Харків, 1932. — С. 352.
- ¹⁵⁵ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 16. — Спр. 8. — Арк. 76.
- ¹⁵⁶ Там само. — Арк. 86.
- ¹⁵⁷ Історія колективізації сільського господарства Української РСР. — Т. 2. — С. 637.
- ¹⁵⁸ *Сталін Й.* Твори. — Т. 13. — С. 221.
- ¹⁵⁹ *Кульчицький С.В.* Ціна “великого перелому”. — С. 153—154.
- ¹⁶⁰ *Силин В.К.* Ведущая роль рабочего класса в коллективизации сельского хозяйства. — Ярославль, 1973. — С. 96.
- ¹⁶¹ *Бондаренко В.В.* Развитие общественного хозяйства колхозов Украины в годы довоенных пятилеток. — К., 1957. — С. 152.
- ¹⁶² Очерки истории коллективизации сельского хозяйства в союзных республиках. — М., 1963. — С. 196.
- ¹⁶³ Більшовик України. — 1932, № 11—12. — С. 25.
- ¹⁶⁴ Трагедия советской деревни. — Т. 2. — С. 383—384.
- ¹⁶⁵ *Слинько І.І.* Соціалістична перебудова і технічна реконструкція сільського господарства України. — К., 1961. — С. 282.
- ¹⁶⁶ *Кульчицький С.В.* Ціна “великого перелому”. — С. 235.
- ¹⁶⁷ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 371. — Арк. 1.
- ¹⁶⁸ Там само. — Спр. 395. — Арк. 159—160.
- ¹⁶⁹ *Кульчицький С.В.* Ціна “великого перелому”. — С. 193.
- ¹⁷⁰ РДАСПІ. — Ф. 17. — Оп. 26. — Спр. 38. — Арк. 5, 18.
- ¹⁷¹ Там само. — Арк. 32.
- ¹⁷² *Кульчицький С.В.* Ціна “великого перелому”. — С. 203.
- ¹⁷³ Там само. — С. 213.
- ¹⁷⁴ *Сталін Й.* Твори. — Т. 13. — С. 267.
- ¹⁷⁵ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 395. — Арк. 162.
- ¹⁷⁶ *Кульчицький С.В.* Україна між двома війнами (1921—1939 рр.). — С. 175.
- ¹⁷⁷ *Кульчицький С.В.* Ціна “великого перелому”. — С. 212.
- ¹⁷⁸ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — К., 1990. — С. 254—257.
- ¹⁷⁹ Там само. — С. 308.
- ¹⁸⁰ *Кульчицький С.В.* Ціна “великого перелому”. — С. 247—248, 356.
- ¹⁸¹ Там само. — С. 304—305.
- ¹⁸² *Кульчицький Станіслав.* Причини голоду 1933 року в Україні // Дзеркало тижня, 2003, 16 серпня. Публікується вперше.

- ¹⁸³ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 403.
- ¹⁸⁴ Правда. — 1933, 23 лютого.
- ¹⁸⁵ Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921—1939 рр.). — С. 198.
- ¹⁸⁶ КПРС в резолюціях... — Т. 2. — С. 198.
- ¹⁸⁷ Кульчицький Станіслав. Курс — українізація // Родина (Москва). — 1999, № 8. — С. 109.
- ¹⁸⁸ Культурне будівництво в Українській РСР. Зб. док. — К., 1959. — Т. 1. — С. 152.
- ¹⁸⁹ Кульчицький Станіслав. Курс — українізація // Родина (Москва). — 1999, № 8. — С. 109.
- ¹⁹⁰ Там само.
- ¹⁹¹ КПРС в резолюціях... — Т. 2. — С. 416.
- ¹⁹² Українська суспільно-політична думка в ХХ ст. — Мюнхен, 1983. — Т. 2. — С. 70.
- ¹⁹³ Кульчицький Станіслав. Курс — українізація // Родина (Москва). — 1999, № 8. — С. 109—110.
- ¹⁹⁴ Цит. за: Єфіменко Геннадій. Національно-культурна політика ВКП(б) щодо радянської України (1932—1938). — К., 2001. — С. 56—57.
- ¹⁹⁵ Там само. — С. 57.
- ¹⁹⁶ Там само. — С. 57—58.
- ¹⁹⁷ Там само. — С. 58—59.
- ¹⁹⁸ Сталін Й. Твори. — Т. 8. — С. 151—152.
- ¹⁹⁹ Національні процеси в Україні. Історія і сучасність. — Т. 2. — С. 69.
- ²⁰⁰ Українська суспільно-політична думка в ХХ ст. — Т. 2. — С. 66.
- ²⁰¹ Маяковский В.В. Сочинения в 2-х тт. — М., 1987. — Т. 1. — С. 410.
- ²⁰² ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 3112. — Арк. 2—3.
- ²⁰³ Голод 1932—1933 років в Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 293—294.
- ²⁰⁴ Всесоюзная перепись населения 1939 года. Основные итоги. — М., 1992. — С. 59.
- ²⁰⁵ Нікольський В.М. Репресивна діяльність органів державної безпеки СРСР в Україні (кінець 1920-х — 1950-ті рр.). Історико-статистичне дослідження. — Донецьк, 2003. — С. 119.
- ²⁰⁶ Постышев П.П. В борьбе за ленинско-сталинскую национальную политику на Украине. — К., 1935. — С. 35, 70.
- ²⁰⁷ Сталін Й. Твори. — Т. 13. — С. 357.
- ²⁰⁸ Комуніст. — 193, 29 квітня.
- ²⁰⁹ КПУ в резолюціях... — Т. 1. — С. 769.
- ²¹⁰ ХІІ з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України. Доповіді і резолюції. — Харків, 1934. — С. 465.
- ²¹¹ Єфіменко Геннадій. Національно-культурна політика ВКП(б) щодо радянської України (1932—1938). — К., 2001. — С. 41.
- ²¹² Ленін В.І. Повне збір. тв. — Т. 45. — С. 342.
- ²¹³ Любченко П.П. Про проект Конституції УРСР // Більшовик України. — 1937. — № 1. — С. 74.